

Fylkesmannen i Hordaland

Saksbehandler, telefon
Sissel Storebø, 5557 2317

Vår dato
06.10.2016
Deres dato

Vår referanse
2016/12708
Deres referanse

Hansa Borg Bryggerier AS
Postboks 24 Kokstad
5863 BERGEN

Tilsynsrapport Hansa Borg Bryggerier AS 21. september 2016

Rapportnummer: 2016.22.I.FMHO

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:
Geir Morken
Ivar Selheim
Alf Inge Johannessen

Fra Fylkesmannen i Hordaland:
Eric Backer-Røed
Sissel Storebø

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger fra tilsynet. Dersom vi ikke får melding om faktiske feil i rapporten innen to uker etter at rapporten er mottatt, er rapporten endelig.

Fylkesmannen i Hordaland fant 2 avvik og har gitt 2 anmerkninger under inspeksjonen innen følgende tema

- internkontroll for ytre miljø
- utslippstillatelsen

Avvikene og anmerkningene er nærmere omtalt fra side 3 og utover i rapporten.

Hansa Borg Bryggerier AS må sende en skriftlig bekreftelse innen 31. desember 2016 på at avvikene er rettet. Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere omtalt på side to.

Eric Backer-Røed
senioringeniør

Sissel Storebø
senioringeniør

Rapporten er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift.

Kopi til:
Bergen kommune Postboks 7700 5020 Bergen

1. Informasjon om virksomheten

Navn: Hansa Borg Bryggerier AS	Risikoklasse: 3
Besøksadresse: Kokstaddalen 3	
Postadresse: Postboks 24 Kokstad	
E-post: geir.morken@hansborg.no	Telefon: 9513 8568
Kommune: Bergen	Organisasjonsnr.: 973 136 224
Bransjenr. (NACE-kode): 11.050 Produksjon av øl 11.070 Produksjon av mineralvann, leskedrikker og annet vann på flaske	Eier (org.nr.): 876 862 522
Tillatelse sist oppdatert: 10. mai 2010, med endringer av 26. februar 2015	Forrige tilsyn: 24. og 25. januar 2011

2. Bakgrunnen for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav som er fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven med forskrifter blir overholdt. Tilsynet er frekvensbasert.

Følgende hovedtema ble kontrollert:

- internkontroll for ytre miljø, inkludert miljørisikovurderinger
- utslipp til vann, luft og støy
- drift og forebyggende vedlikehold av anlegget
- håndtering av farlig avfall
- håndtering av kjemikalier og substitusjon av kjemikalier
- krav i tillatelsen av 10. mai 2010, sist endret 26. februar 2015

3. Oppfølging etter kontrollen

Virksomheten plikter så snart som mulig å rette opp avvikene som er omtalt i denne rapporten. For at Fylkesmannen skal kunne avslutte saken, må dere innen 31. desember 2016 sende en skriftlig tilbakemelding med dokumentasjon som viser hvordan avvikene er rettet, gjerne med bildedokumentasjon.

Varsel om tvangsmulkt

Dersom vi ikke får tilbakemelding med dokumentasjon på at avvikene er rettet innen 31. desember 2016, vil Fylkesmannen fatte vedtak om tvangsmulkt, jf. forurensningsloven § 73.

I vedtaket om tvangsmulkt blir det satt en ny frist for å sende inn dokumentasjon. Dersom denne fristen ikke blir overholdt, må virksomheten betale tvangsmulkten. En eventuell tvangsmulkt vil være på 50 000 kroner.

Virksomheten kan kommentere dette varselet. Eventuelle kommentarer må sendes til Fylkesmannen innen to uker etter at denne rapporten er mottatt, jf. forvaltningsloven § 16.

4. Kontrollgebyr

Hansa Borg Bryggerier AS skal betale gebyr for kontrollen, jf. forurensningsforskriften § 39-6. Virksomheten er plassert i risikoklasse 3 i tillatelsen. Dette betyr at dere skal betale 12 500 kroner for den gjennomførte inspeksjonen. Faktura blir ettersendt fra Miljødirektoratet.

5. Offentliggjøring

Denne rapporten vil være tilgjengelig for allmenheten via Fylkesmannen i Hordaland sin postjournal på www.fylkesmannen.no/hordaland, jf. offentlighetsloven.

6. Dokumentunderlag

- forurensningsloven
- produktkontrollloven
- forurensningsforskriften
- avfallsforskriften
- internkontrollforskriften
- utslippstillatelse av 10. mai 2010, sist endret 26. februar 2015

Informasjon om regelverket finner dere på www.miljodirektoratet.no og www.regelhjelp.no.

Definisjoner

- **Avvik:** brudd på krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen (for eksempel brudd på krav i forurensningsloven, produktkontrollloven og forskrifter hjemlet i disse lovene eller krav og vilkår fastsatt i tillatelsen eller dispensasjoner).
- **Anmerkning:** et forhold som miljøvernmyndighetene mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse og miljø og som ikke er omfattet av definisjonen for avvik.

7. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1: Internkontrollen har mangler ved ytre miljø

Avvik fra:

- Internkontrollforskriften § 5 annet ledd, punkt 4, 6 og 7

Kommenter til regelverket:

Internkontrollforskriften pålegger den som er ansvarlig for virksomheten å sørge for at det innføres og utøves internkontroll i virksomheten, jf. § 4. Internkontroll skal sikre at

virksomheten holder kravene som er satt i forurensningsloven, produktkontrollloven og i relevante forskrifter.

Internkontrollen skal verne ytre miljø mot forurensning og sikre en bedre håndtering av avfall i den form og det omfang som er nødvendig på bakgrunn av virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse, jf. § 5.

Mål

For at internkontrollen skal kunne fungere som et verktøy for virksomheten til å bli bedre når det gjelder ytre miljø, er det viktig å sette seg konkrete mål for arbeidet. Målene bør etterfølges av en handlingsplan med tiltak for å nå målene. Målene skal dokumenteres skriftlig. Når vedtatte tiltak er utførte skal ledelsen vurdere om målene er nådd eller ikke. Denne vurderingen skal vise om mål/delmål er nådd, eller om driften må justeres for å oppnå dette.

Risikovurdering

Virksomheten må kartlegge og vurdere risiko for forurensning for sin daglige drift. Risikovurderingen skal omfatte alle aktiviteter som kan føre til forurensning.

Risikovurderinger skal gjøres jevnlig, for eksempel når det skjer endringer i driften, i utslippsforhold og i regelverk eller ved skifte av utstyr og kjemikalier.

På bakgrunn av risikovurderingen skal det utarbeides en handlingsplan med risikoreducerende tiltak, med frister for gjennomføring og ansvarlig for gjennomføring.

Rutiner

Virksomheten skal ha skriftlige rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge brudd fastsatt i eller i medhold av lov eller forskrift. Viktige arbeidsrutiner som kan påvirke ytre miljø skal være dokumenterte og inngå i internkontrollen. Skriftlige rutiner bidrar til å sikre at alle ledd i organisasjonen har samme informasjon.

Avvik 1 er basert på følgende observasjoner:

Hansa Borg Bryggerier AS har etablert internkontroll, men den har mangler for ytre miljø.

Miljømål

Hansa Borg Bryggerier AS har satt mål for reduksjon av avfall og rensegrad for prosessavløpsvann. Målene som er satt for ytre miljø er til dels lite konkrete. Det er vanskelig å evaluere om miljømålene er nådd eller ikke. Det er ikke satt miljømål for energieffektivitet og bruk av kjemikalier.

Risikovurderinger

Virksomheten har gjennomført en risikovurdering, men denne er for grovmasket og har mangler. Flere aktiviteter hvor det kan være fare for forurensning er ikke innarbeidet i denne. Blant annet er ikke drift av renseanlegg for avløpsvann, utslipp til kommunalt nett, akutt forurensning og tanklagring tatt med i denne.

Skriftlige rutiner

Virksomheten mangler flere prosedyrer knyttet til ytre miljø, for eksempel prosedyrer for

- prøvetaking av avløpsvann
- arbeid med sikkerhetsdatablad
- substitusjon av kjemikalier

Rutine for håndtering av farlig avfall fra 2012 var ikke oppdatert.

Driftshåndboken

Driftshåndboken for renseanlegget var utarbeidet av leverandør. Denne var ikke helt i samsvar med dagens drift av renseanlegget.

Beredskapsplan

Beredskap mot akutt forurensning var ikke tatt med i beredskapsplanen til virksomheten, jf. punkt 9.3 i utslippstillatelsen.

Beredskapsplan inneholdt ikke informasjon om at Fylkesmannen skal kontaktes ved akutt forurensning.

Avvik 2: Virksomheten oppfyller ikke alle kravene i utslippstillatelsen

Avvik fra: Utslippstillatelse etter forurensningsloven datert 10. mai 2010 med endringer av 26. februar 2015.

- a) Suspendert stoff -verdiene i avløpsvannet er for høye siden det nye avløpsrenseanlegget ble etablert i september 2015, jf. punkt 6.2 i tillatelsen
- b) Virksomheten har ikke utarbeidet måleprogram, jf. punkt 10.2 i tillatelsen

Kommentarer:

Virksomheten skal ta prøver av avløpsvannet for innhold av BOF, KOF og SS. Grenseverdiene for utslipp av suspendert stoff, SS er overskredet etter at det nye renseanlegget er satt i drift.

Virksomheten skal ha et måleprogram sin inngår i bedriftens internkontroll.

8. Anmerkninger

Vi har gitt følgende anmerkninger under tilsynet:

Anmerkning 1: Lutlekkasje fra bygget med renseanlegget.

Kommentarer:

Ved tilsynet ble det observert lekkasje av lut fra bygget der renseanlegget er plassert. Luten renner går til sluk i asfalten og ledes derfra ned i grunnen, jf. bilde 1.

Anmerkning 2: Overskuddsvann fra gjæringsprosessen ledes til betongdekke og så rett i sluk.

Kommentarer:

Ved tilsynet ble det observert skum/avløpsvann fra røret som fører vann ut fra gjæringsprosessen ved brygging. Vannet blir ført via betongdekket til sluk og videre til avløpssystemet, jf. bilde 2 og 3.

9. Bilder

Bilder tatt av Fylkesmannen i Hordaland 21. september 2016.

Bilde 1: Lekkasje av lut

Bilde 2 og 3: Avløp fra gjæringsprosessen